

Wilde-bijenperikelen

deel 3 Klokjesbijen, kruipklokjes en het bijenhotel

door Annette van Berkel

Grote klokjesbij vrouwtje op kruipklokje

In dit artikeltje over wilde bijen maken we kennis met twee wat kleinere bijtjes die gebonden zijn aan klokjes: klokjesbijen. We bekijken het kruipklokje waar ze vaak op te vinden zijn en hun activiteiten in het bijenhotel.

We beginnen dit verhaal over klokjesbijen met een plant: het kruipklokje (*Campanula poscharskyana*). Het is een klokje dat kruipende zoden vormt die prima geschikt zijn om saai plekken tussen gevel en terras op te vullen. De bloem komt uit Kroatië en is uitheems maar is inmiddels ingeburgerd in het urbane gebied.

Ik ben erg gek op dit klokje omdat het kruipklokje een uitstekende bijenplant is waar diverse wilde bijensoorten gebruik van maken. Als de bloemen in de zon staan is het er vaak een heel gezoem. Bovendien heeft het een bloemkroon met losse bloemblaadjes die open staan waardoor je bezoekende bijen goed kan observeren en ziet wat hij of zij daar doet. Beter is het natuurlijk om inheemse klokjes aan te planten maar zij hebben meestal naar opzij of naar beneden hangende klokvormige bloemkronen waardoor je de bijen die er gebruik van maken minder goed kan zien.

Grote en kleine klokjesbij

Sinds ik kruipklokjes langs mijn terras heb staan, zie ik de grote klokjesbij in mijn tuin stuifmeel verzamelen. Toen ik beter op ging letten, bleek ook de kleine klokjesbij de bloemen te gebruiken. Als je een bijenhotel hebt en/of klokjes in je tuin of in de buurt dan is de kans op een ontmoeting met de klokjesbijen erg groot. Het zijn vrij

onopvallende zwarte bijtjes. Het verschil in grootte is fors: op de stijl van het klokje is dat goed af te meten. De grote klokjesbij (8-10 mm) is haast tweemaal zo groot als de kleine. Meestal gebruiken ze de stijl van het klokje om bij de nectar of het stuifmeel te komen. Het stuifmeel verschijnt zo gauw de bloemknop open gaat en vrouwtjes klokjesbijen proberen nogal eens zo'n nog net niet openstaande bloem in te komen om als eerste bij de stuifmeelvoorraad te zijn. Ze gebruiken uitsluitend klokjes (alle soorten) voor het stuifmeel voor hun nageslacht.

De grote klokjesbij heeft witte bandjes op het zwarte achterlijf terwijl die ontbreken bij de kleine klokjesbij. Ze zijn beide buikverzamelend en vrouwtjes van beide soorten hebben grauw bruinige verzamelharen. Die zijn vaak niet te zien omdat ze vol zitten met het witte stuifmeel van de klokjes.

De kleine klokjesbij man is te herkennen aan twee kleine puntjes aan de achterlijfspunt. De grote klokjesbijman heeft geen puntjes aan de achterlijfspunt maar heeft een wigvormig uitsteeksel onder het tweede achterlijfssegment en blauwgrijze ogen met vlekken. Beide klokjesbij soorten nestelen bovengronds in bestaande gangen. Vaak gebruiken ze oude kevergangen of holle stengels. De overstap naar bijenhoeven is dan ook niet verwonderlijk. In mijn bijenhotel zit de grote klokjesbij in geboorde gangen van ca. 4 mm in de boomschijf of in de bosjes rietstengels. De afsluitproppen zijn herkenbaar aan de erin verwerkte steentjes en een donkere ring eromheen, van de afscheiding waarmee de steentjes en aarde vastgeplakt worden. De kleine klokjesbij zit in gangen van ca. 2 mm die aan de zijkant van mijn boomschijf gemaakt zijn door houtborende kevertjes.

Buiten slapen

Mannelijke grote klokjesbijen slapen niet in gangen van het bijenhotel maar op allerlei andere plekken. Je kan ze slapend tegenkomen in allerlei bloemen waaronder die van klokjes of hangend aan bloeiaren van grassen (alleen als je je gazon maar twee keer per jaar maait). Ze bijten zich vast met hun kaken en in rust hangen ze daar aan. Het is een heel leuk gezicht als je zo'n beestje wakker ziet worden zo gauw de zon hem opwarmt. 🐝

Meer leuke informatie over klokjesbijen in bijenhôtels staat in 'Gasten van bijenhôtels' van P. van Breugel. Uitgave van EIS kenniscentrum insecten en andere ongewervelden & Naturalis Biodiversity Centre, Leiden. Het boek staat helemaal op internet:
Zie QR-code rechtsonder.

Van boven naar onder:

*Kleine klokjesbij mannetje benadert
vrouwkje op kruipklokje
Grote klokjesbij mannetje slapend
hangend aan een grasaar
Grote klokjesbij vrouwkje metselt
nestgang dicht*

